

6. Yatsenko I. Epistemological construction doctrine of the veterinary care defect phenomenon in forensic veterinary examination. *Law. Human. Environment*. 2023. Vol. 14 (3). Pp. 115—132. DOI: 10.31548/law/3.2023.115 (дата звернення: 05.04.2025).
7. Яценко І. В., Парилівський О. І. Правила судово-ветеринарного визначення ступеня тяжкості шкоди, заподіяної здоров'ю тварини : метод. рек. Харків, 2022. 47 с.

Огляд місця події як ключовий етап кримінального провадження: сучасні підходи та виклики

Лариса Аркуша

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», м. Одеса, Україна
ORCID ID 0000-0002-0422-6416,
e-mail larisa_arkusha@ukr.net

Огляд місця події є першочерговим та значущим етапом розслідування кримінальної події. Одним з ключових завдань огляду місця події є виявлення, закріплення та вилучення доказів. У сучасному світі до процесу огляду місця події долучають новітні технологічні розробки. Особливого значення набуває адаптація існуючих методик та активне використання передових технологій.

Ключові слова: огляд місця події, етап, кримінальне провадження, розкриття, злочин, кримінальне правопорушення

Inspection of the scene as a key stage of criminal proceedings: modern approaches and challenges *Larysa Arkusha*

Inspection of the scene is a priority and significant stage in the investigation of a criminal offense. One of the key tasks of inspecting the scene is to identify, consolidate and extract evidence. In the modern world, the latest technological developments are involved in the process of inspection the scene. Of particular importance is the adaptation of existing methods and the active use of advanced technologies.

Keywords: inspection of the scene, stage, criminal proceedings, solving crimes, crime, criminal offense

Огляд місця події є першочерговим і надзвичайно значущим етапом у процесі розслідування будь-якої кримінальної події. Його скрупульозне та кваліфіковане здійснення безпосередньо впливає на успіх розкриття кримінальних правопорушень, особливо тих, що вчинено в умовах неочевидності [1, ст. 615], встановлення об'єктивної картини подій та ідентифікацію винних осіб.

Саме на місці вчинення кримінального правопорушення слідчо-оперативна група отримує первинні відомості, виявляє та закріплює сліди, які згодом слугуватимуть доказами в межах кримінального провадження.

Критично важливими для збереження первісного стану та запобігання втраті доказової бази є невідкладні заходи, що вживаються на місці події. Перш за все, необхідно гарантувати безпеку всіх присутніх, включаючи членів слідчо-оперативної групи та інших осіб, які можуть перебувати на території. За потреби надається невідкладна медична допомога потерпілим. Наступним кроком є документування початкової обстановки – фіксація всього виявленого на момент прибуття. Для фіксації обстановки на місці події застосовуються різноманітні способи. Фотографування та відеозйомка надають можливість візуально зафіксувати загальний вигляд території, розташування предметів та слідів. Складання планів та схем сприяє відтворенню просторових взаємозв'язків між різними елементами. Детальний письмовий опис всього побаченого, включаючи розміри, кольори, розташування та інші важливі характеристики об'єктів та слідів, здійснюється у протоколі огляду.

Одним з ключових завдань огляду місця події є виявлення, закріплення та вилучення доказів. Сліди класифікуються за різними категоріями, такими як біологічні (кров, слина, волоссяний покрив тощо), дактилоскопічні (папілярні візерунки тощо), речові (знаряддя вчинення злочину, частини одягу тощо), трасологічні (відбитки взуття, слід шин транспортних засобів) та ін.

Залежно від характеру вчиненого кримінального правопорушення, до проведення огляду місця події залуча-

ються різні профільні спеціалісти та експерти.

Криміналіст забезпечує науково-технічний супровід, судово-медичний експерт – проводить огляд тіла загиблого (за наявності), фахівець-вибухотехнік – досліджує вибухові пристрої та їхні залишки, експерт з кібербезпеки – надає допомогу у виявленні та фіксації електронних доказів в [4]. У сучасному світі до процесу огляду місця події долучають новітні технологічні розробки.

Так, застосування 3D-сканування дозволяє створювати точну тривимірну модель місця вчинення кримінального правопорушення, що значно полегшує його подальше вивчення. Безпілотні літальні апарати (дрони) використовуються для здійснення аерофотозйомки великих територій або важкодоступних локацій. Мобільні криміналістичні лабораторії забезпечують можливість проведення експрес-досліджень безпосередньо на місці події.

Особливі складнощі виникають під час огляду місця події в умовах бойових дій. Документування воєнних злочинів, руйнувань інфраструктури, робота з великою кількістю постраждалих та значними руйнуваннями потребують спеціалізованих навичок та підходів [1, ст. 615]. Питання безпеки членів слідчо-оперативних груп у таких умовах набуває першочергового значення.

Ознайомлення з міжнародними стандартами та успішним досвідом інших держав є теж важливим аспектом удосконалення методики та тактики проведення огляду місця події.

Впровадження ефективних практик, які довели свою результативність в інших правових системах, може суттєво підвищити якість розслідування кримінальних правопорушень [1, ст. 552].

Не менш важливим, ніж виявлення та фіксація, є забезпечення належного зберігання та подальшого дослідження вилучених доказів. Дотримання ланцюжка збереження доказів гарантує їхню автентичність та можливість використання в якості доказів у судовому процесі [3].

Підготовка та безперервне підвищення кваліфікації слідчих та криміналістів є запорукою якісного проведення огляду місця події. Необхідно постійно навчатися та освоювати новітні методи, технології та практики.

Підвищення рівня ефективності проведення огляду місця події напряму залежить від інтеграції сучасних технологій у слідчу та експертну діяльність, розробки алгоритмів дій для нестандартних ситуацій, зміцнення міжнародної співпраці (наприклад, в процесі обміну результатами практики застосування тих чи інших новітніх технологій тощо), вдосконалення нормативно-правового регулювання та налагодження взаємодії між різними відомствами, та ін. [2].

У підсумку, ретельний та всебічний огляд місця події залишається ключовим елементом ефективного розслідування кримінальних правопорушень. В умовах сучасних викликів, включаючи бойові дії, особливого значення набуває адаптація існуючих методик та активне використання передових технологій.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://surl.li/nylbcn>
2. Про затвердження Положення про єдину систему підвищення кваліфікації прокурорсько-слідчих працівників органів прокуратури України: Затверджено наказом Генерального прокурора України 11.04.2007 N 583з. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0583900-07#Text>
3. Про затвердження та введення в дію Інструкції про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду (в новій редакції) : затв наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Служби безпеки України, Верховного Суду України, Державної судової адміністрації України від 27.08.2010 № 51/401/649/471/23/125. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0051900-10#Text>
4. Сорока С., Коваль М. (2024) Огляд місця події: особливості залучення спеціаліста. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: "Юридичні науки". Том. 11, № 2 (42), С. 184-189.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І КРИМІНАЛІСТИКИ

Збірник матеріалів

Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 150-річчю від дня народження
відомого вченого-криміналіста, доктора наук, професора
Рудольфа Арчибальда Рейсса
(Харків, 23 травня 2025 року)

Відповідальний за випуск О. О. Свідерський
Редактори: І. В. Копитіна, Т. В. Кіпушева, В. В. Лотоцький
Верстальник В. В. Лотоцький
Перекладачі: Д. О. Духненко, А. В. Бубліков
Дизайнер обкладинки А. С. Тяпкін

Національний науковий центр
«Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»,
вул. Золочівська, 8-А, м. Харків, 61177, Україна
Тел. +38 (057) 372-12-20

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 7420 від 09.08.2021 р.

Ідентифікатор медіа R30-02417
(рішення НР України з питань телебачення і радіомовлення
від 21.12.2023 р. № 1835)

Підписано до друку 13.05.2025 р. Формат 84 × 108/16.
Папір офсет. Гарнітура Calibri. Друк цифр. Ум. друк. арк. 56,28.
Зам. № 7. Наклад 60 прим.

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

Е-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
Е-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023 р.

Виготовлено у друкарні ТОВ «Промарт»
Тел.: (057) 717-28-80